

Φιλοσοφικές αντιλήψεις για το σώμα - Η ΦΑ το 18ο & 19ο αιώνα

Νατουραλισμός ή Φυσιοκρατία

- ▶ Ως **φυσιοκρατία ή νατουραλισμός** στη φιλοσοφία ονομάζεται η τάση η οποία θεωρεί ότι η φύση διέπεται από αντικειμενικούς νόμους, οι οποίοι μπορούν να γίνουν κατανοητοί μέσω της παρατήρησης και του πειραματισμού χωρίς προσφυγή στην υπερφυσική πραγματικότητα.
- ▶ Επομένως οποιαδήποτε μέθοδος έρευνας ή διαδικασία για την απόκτηση γνώσης χρησιμοποιεί φυσικές και υλικές προσεγγίσεις και εξηγήσεις μπορεί να περιγράφει ως νατουραλιστική.
- ▶ Ο Θαλής θεωρείται ο πρώτος φιλόσοφος που προσπάθησε να εξηγήσει φυσικά φαινόμενα με βάση τη λογική και όχι αποδίδοντάς τα σε μεταφυσικές ιδιότητες (Θεούς Ολύμπου)

Ιδεαλισμός

- ▶ Σωκράτης και Πλάτωνας θεωρούνται οι θεμελιωτές του Ιδεαλισμού

Ο Γερμανικός ιδεαλισμός (1730-1830) απορρίπτει τη θέση του Καντ ότι η γνώση μας περιορίζεται στα φαινόμενα. Το σύμπαν αποτελεί ότι μπορεί να αντιληφθεί ο ανθρώπινο νους. Επομένως ο νους είναι πρώτησις σημασίας και ο υλικό κόσμος έρχεται σε δεύτερη μοίρα.

- ▶ Ο ιδεαλισμός εστίασε:
 - ▶ Α) στην ύπαρξη του Θεού
 - ▶ Β) στον εαυτό
 - ▶ Γ) στη γνώση

Ο κόσμος που μας περιβάλλει είναι ατελής. Ο ανθρώπινος νους όμως μπορεί να συλλάβει τον τέλειο κόσμο.

Έτσι, οι δύο βασικές μορφές ιδεαλισμού είναι ο μεταφυσικός ιδεαλισμός και ο επιστημολογικός ιδεαλισμός

Μεταφυσικός ιδεαλισμός

- ▶ Υπέρμαχοι του είναι ο Πλάτων και ο Άγιος Αυγουστίνος και σε μικρότερο βαθμό ο Αριστοτέλης.
- ▶ Υποστηρίζει ότι η πραγματικότητα είναι δυσδιάκριτη και αδιαχώριστη από την ανθρώπινη αντίληψη και κατανόηση και αποτελεί ένα νοητικό κατασκεύασμα στενά συνδεδεμένο με ιδέες.
- ▶ Σύμφωνα με αυτή την οπτική (α) ένα υλικό αντικείμενο υπάρχει εφόσον ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται την ύπαρξη του (υποκειμενικός ιδεαλισμός) και (β) η ύπαρξη του αντικειμένου είναι ανεξάρτητη από την ανθρώπινη αντίληψη (αντικειμενικός ιδεαλισμός).

Επιστημολογικός ιδεαλισμός

- ▶ Ο Επιστημολογικός Ιδεαλισμός υποστηρίζει ότι ο ανθρώπινος νους αντιλαμβάνεται μόνο τις δικές του ιδέες (παραστάσεις ή νοητικές εικόνες) και όχι εξωτερικά αντικείμενα. Η γνώση μας λοιπόν περιορίζεται στην ανθρώπινη εμπειρία. Συνεπώς δεν υπάρχει λόγος να θεωρούμε ότι η πραγματικότητα αντικατοπτρίζει τις αντιλήψεις και τις σκέψεις μας
- ▶ Η κριτική σκέψη παίζει καθοριστικό ρόλο στην κατανόηση του κόσμου που μας περιβάλλει

Ο εαυτός

- ▶ Ο εαυτός μας βεβαιώνει την ύπαρξή μας. Ο ιδεαλισμός βρίσκει εφαρμογή στο «Σκέφτομαι άρα υπάρχω» του Καρτέσιου η οποία βάζει το νου στο επίκεντρο τη ανθρώπινης ύπαρξης.
- ▶ Νους και σώμα δεν σχετίζονται άρα ο νους δεν χρειάζεται να έχει γνώση για το σώμα και η ύπαρξή του δεν στηρίζεται στο σώμα
- ▶ Σε αντίθεση με το Καρτέσιο οι ιδεαλιστές δίνουν έμφαση στη ΦΑ

Η γνώση

- ▶ Η κατανόηση της φύσης της γνώσης δρα καταλυτικά στην κατανόηση της φύσης της πραγματικότητας.
- ▶ Η αντίληψη των πραγμάτων είναι πραγματική όταν στηρίζονται σε ενδείξεις καλά τεκμηριωμένες. Η τεκμηρίωση μπορεί να γίνει με τη χρήση της επαγωγικής και παραγωγικής σκέψης. Η νέα πληροφορία είναι αληθινή όταν είναι σε αρμονία με επιβεβαιωμένη στο παρελθόν γνώση
- ▶ Οι πληροφορίες που συγκεντρώνουμε μέσω των αισθήσεων θα πρέπει να αναλύονται και να εξηγούνται με βάση τη λογική και να ταξινομούνται ως αξιόπιστα/πραγματικά ή αναξιόπιστα/μη πραγματικά.
- ▶ Η αλήθεια διέπεται από τάξη και συστηματικότητα.

Ιμάνουελ Καντ (1724-1824)

- ▶ Πίστευε ότι η γνώση και η λογική εξαρτώνται από το νου. Ο νους μας είναι ο κύριος υπεύθυνος για την ενότητα και την τάξη στη ζωή μας.
- ▶ Οι αισθήσεις μας αναπαράγουν τον εξωτερικό κόσμο αλλά ο νους είναι εκείνος που τις βάζει σε τάξη και τις κατηγοριοποιεί, με βάση το χώρο και το χρόνο, σε αξιόπιστες και αναξιόπιστες.
- ▶ Η αντίληψη του κόσμου (μέσω των αισθήσεων) προκαλείται «από κάτι που βρίσκεται εκεί έξω» (Πράγμα Καθεαυτό)
- ▶ Πράγμα Καθεαυτό = Μεγάλο και άπειρο = Θεός
- ▶ Ο άνθρωπος και η γνώση του είναι πεπερασμένη άρα δεν μπορεί να κατανοήσει το άπειρο σύμπαν. Το άπειρο όμως μπορεί να μας κατανοήσει και να μας γνωρίζει. Επομένως ο άνθρωπος μπορεί να κατανοήσει το Θεό όσο ο ίδιος ο Θεός μας αποκαλύπτει για τον ίδιο

Οι πέντε βασικές πεποιθήσεις του Καντ

- ▶ Ηθικός νόμος: Συμπεριφορές/πράξεις αποδεκτές και εφαρμόσιμες από όλους π.χ. Η αποδοχή ενός φόνου ως αποδεκτού και ως μιας εξαίρεσης λόγω συγκεκριμένων συνθηκών. Είναι πιθανόν όμως αν αυτή η εξαίρεση γινόταν κανόνας τότε οι φόνοι να γινόταν κανόνας και θα οδηγούσαν στην εξάλειψη του ανθρωπίνου γένους. Για αυτό υπάρχει οικουμενικός ηθικός κανόνας που αποτρέπει την αποδοχή του φόνου
- ▶ Κατηγορική προσταγή: αναφέρεται στην αποδοχή από τον άνθρωπο να υπακούει τους ηθικούς νόμους. Σύμφωνα με τον Καντ ο άνθρωπος δεν θα πρέπει να χρησιμοποιεί του άλλους ανθρώπους για να εξυπηρετήσει τα δικά του συμφέροντα
- ▶ Ελευθερία: Η επιδίωξη του καλού βασίζεται στην ελεύθερη επιλογή του ατόμου και όχι σε κάποια κίνητρα
- ▶ Αθανασία: η ψυχή είναι αθάνατη
- ▶ Θεός: Μια Υπέρτατη Νοημοσύνη (Θεός) είναι απαραίτητο να υπάρχει και αποτελεί την βάση της ηθικής υποχρέωσης που έχουμε μέσα μας

Η αντίληψη του Καντ και η ΦΑ

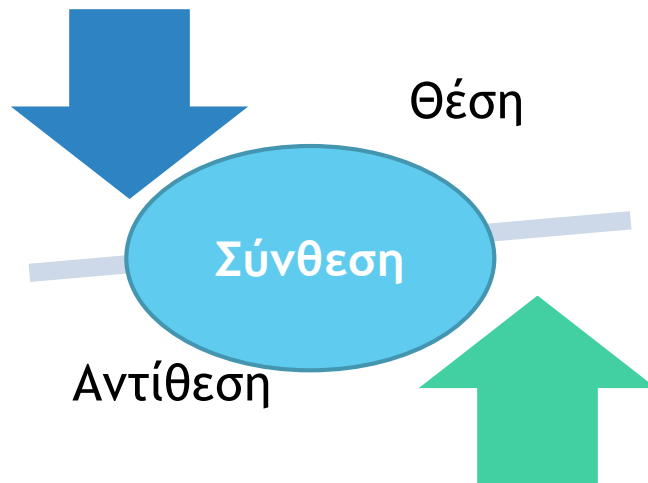
- ▶ Ο άνθρωπος δρα: (α) σε ένα αισθητηριακό/σωματικό κόσμο με βάση τον οποίο καθοριζόμαστε, (β) στον κόσμο τη λογικής που μας ελευθερώνει. Άρα ο άνθρωπος έχει δύο διαστάσεις την αισθησιακή και την λογική.
- ▶ Η αισθησιακή πλευρά σχετίζεται με τις προσωπικές τάσεις και επιθυμίες που έχει ένα άτομο.
- ▶ Η Λογική Πλευρά σχετίζεται με την αποδοχή και την υπακοή των ηθικών νόμων και μπορεί να υποστηριχθεί ότι προσιδιάζει με το ευ αγωνίζεσθε.
- ▶ Αντίθετα ο Μακιαβέλλι υποστήριζε ότι «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα»
- ▶ Ποια η δική σας γνώμη;

Γιόχαν Φίχτε

- ▶ Ο κόσμος που μας περιβάλλει καλλιεργεί τη βούλησή μας και σχηματίζει το χαρακτήρα του ανθρώπου.
- ▶ Πίστευε ότι ο άνθρωπος είναι δυνατόν να ανακαλύψει το «Πράγμα Καθεαυτό». Υπάρχουν και κακές δυνάμεις που δεν ελέγχουμε αλλά αποτελούν μέρος ενός συνολικού σχεδίου.
- ▶ Πίστευε στην ανάγκη για τη διατήρηση ενός υγιούς και σε καλή φυσική κατάσταση σώματος, που εξασφαλίζεται μέσω της ΦΑ, για να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται επαρκώς στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει.

Γκέοργκ Χέγκελ (1770-1831)

- ▶ Ο Έγκελος αντίθετα με τον Καντ πίστευε ότι ο άνθρωπος μπορεί να κατανοήσει την απόλυτη πραγματικότητα. Οι απόλυτες πραγματικότητες (ηθικές και πνευματικές) διέπονται από τη λογική και μπορεί να γίνουν κατανοητές από τον άνθρωπο. Το μόνο που μένει είναι η φιλοσοφία να διατυπώσει τους νόμους που λειτουργεί η λογική των ανθρώπων.
- ▶ Το σώμα είναι κατώτερου του πνεύματος και της άπειρης ιδέας
- ▶ Η εκπαίδευση είναι αποτελεσματική όταν προάγει την αυτοδραστηριότητα
- ▶

Ιδεαλισμός & ΦΑ

- ▶ Η εκπαιδευτική διαδικασία είναι ιδεοκεντρική και όχι παιδοκεντρική ή δεν στοχεύει στην ανάπτυξη φυσικών ικανοτήτων.
- ▶ Η ΦΑ δίνει έμφαση στη διδασκαλία θεμάτων που σχετίζονται με:
 - ▶ α) το/τη μαθητή/τρια: δεν πρέπει να δίνουν μόνο έμφαση στην ανάπτυξη φυσικών ικανοτήτων αλλά και των ηθικών και πνευματικών αξιών
 - ▶ β) τις ηθικές αξίες: ο ΕΦΑ πρέπει να βλέπει τον μαθητή ως σκοπό και όχι ως μέσο
 - ▶ γ) τους σκοπούς/στόχους: η ΦΑ στοχεύει στη σωματική, νοητική, ηθική και πνευματική ανάπτυξη του/της μαθητή/τριας και την προαγωγή τη υγείας
 - ▶ δ) το εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Η διδασκαλία κοινωνικών, ηθικών και πνευματικών αξιών. Ο μαθητής/τρια έχει κάποιες δυνατότητες που το πρόγραμμα θα πρέπει να βελτιώσει. Η αυτοβελτίωση θα γίνεται αισθητή με την πρόοδο του μαθητή/τριας. Η εκπαίδευση είναι αποτελεσματική όταν ο μαθητή/τρια γίνει αυτόνομος, υπεύθυνος για τις πράξεις του, και κατευθύνει μόνος του την προσπάθειά του και να έχει αυτοέλεγχο
 - ▶ ε) τα κριτήρια αξιολόγησης: είναι υποκειμενικά καθώς αξιολογεί επίτευξη στόχων που δεν είναι δυνατή με άλλο τρόπο η αξιολόγηση

Γιόχαν Χάινριχ Πεσταλότσι (1746-1827)

- ▶ Επηρεασμένος από το Ρουσό, έγραψε «τις εσπερινές ώρες ενός αναχωρητή» όπου ανέλυσε ότι η άσκηση και η χρήση βοηθά στην ανάπτυξη όλων των κλίσεων του ανθρώπου.
- ▶ Η εκπαίδευση είναι χρήσιμη μόνο αν έχει πρακτική εφαρμογή.
- ▶ Η παιδεία θα πρέπει να στοχεύει στη νοητική, ηθική και πρακτική εκπαίδευση των μαθητών/τριών. Ανάπτυξη όλων των ικανοτήτων καθενός μαθητή.
- ▶ Οι φυσικές ικανότητες αναπτυσσόταν μέσω της χειρωνακτικής εργασίας, της γυμναστικής και των παιχνιδιών.
- ▶ Η ΦΑ πέρα από τη φυσική κατάσταση προάγει την υγεία και τη χαρά των μαθητών/τριών
- ▶ Οι γυναίκες και ιδιαίτερα οι μητέρες πρέπει να είναι ενήμερες για τις αρχές της γυμναστικής ώστε να καθοδηγούν τα παιδιά τους να τις χρησιμοποιούν κατάλληλα
- ▶ Δημιούργησε σχολείο στο Yverdon όπου το πρόγραμμα περιλάμβανε γυμναστική, πεζοπορία, κολύμπι, πατινάζ, χορό, έλκηθρο, ξιφομαχία και στρατιωτικές ασκήσεις

Φρίντριχ Βίλχελμ Άουγκουστ Φρέμπελ (1782-1852)

- ▶ Εισήγαγε την εκπαίδευση των νηπίων
- ▶ Επηρεάστηκε από το εκπαιδευτική προσέγγιση του Πεσταλότσι
- ▶ Έδινε έμφαση στην ανάπτυξη των ταλέντων των μαθητών μέσω της παρατήρησης, της ανακάλυψης και της δημιουργικότητας.
- ▶ Το παιχνίδι συμβάλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη του παιδιού καθώς αποτελεί έκφραση της εσωτερικής παρόρμησης των παιδιών. Μειώνει το στρες και συμβάλλει στην ανάπτυξη του χαρακτήρα και της ηθικής του παιδιού.
- ▶ Χρησιμοποιούσε 5 παιχνίδια για να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν του χώρου, τη μάζας και τα βασικά κινητικά πρότυπα

Φρίντριχ Λούντβιχ Γιαν (1778-1852)

- ▶ Επηρεάστηκε από τον Γκούτσμουτς (εισήγαγε τη ΦΑ στην εκπαίδευση)
- ▶ Ένας από τους ιδρυτές τη Γερμανικής Λίγκας που στόχευε μέσω της εφαρμογής ενός προγράμματος ΦΑ και της πνευματικής αναγέννησης να πετύχουν την απελευθέρωση της Γερμανίας
- ▶ Οργάνωσε γιορτές υπαίθριας γυμναστικής
- ▶ Υπεύθυνος για τη χρήση τη γυμναστικής για την προαγωγή του εθνικισμού (φοιτητικές ενώσεις)

Μαθητές-υποστηρικτές του Γιαν

- ▶ Τσαρλς Φόλεν (1795-1840): Νομικός & υποστηρικτής του Γιαν. Δίδασκε Γερμανικά στο Χάρβαρντ όπου και εισάγαγε τη γερμανική γυμναστική χωρίς επιτυχία
- ▶ Τσαρλς Μπεκ (1798-1866): Θεολόγος & υποστηρικτής του Γιαν. Πρώτος ΕΦΑ στην Αμερική
- ▶ Φρανς Λίμπερ (1800-1872): Πολέμησε στην ελληνική επανάσταση

Φραντς Νάχτιγκαλ (1777-1847)

- ▶ Επηρεάστηκε από τον Γκούτσμουτς και άνοιξε το πρώτο ιδιωτικό γυμναστήριο, δίδασκε κολύμβηση και ΦΑ σε σχολεία και στο Πανεπιστήμιο.
- ▶ Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην εισαγωγή ως υποχρεωτικού μαθήματος της ΦΑ στη Δ/Βάθμια και έγινε υποχρεωτική η διδασκαλία τη ΦΑ στις παιδαγωγικές σχολές. Οι περισσότεροι διδάσκοντες τη ΦΑ ήταν στρατιωτικοί όποτε η διδασκόμενη ΦΑ κατέληξε να έχει στρατιωτικό χαρακτήρα
- ▶ Ίδρυσε πειραματικό σχολείο Θηλέων όπου διδασκόταν και η ΦΑ.
- ▶ Η ΦΑ περιλάμβανε κρεμαστές σκάλες, σχοινιά αναρρίχησης, δοκούς ισορροπίας, εφαλτήρια.

Περ Χένρικ Λινγκ (1776-1839)

- ▶ Ο πατέρας της Σουηδικής γυμναστικής και μαθητή του Νάχτιγκαλ
- ▶ Μελέτησε τις επιδράσεις της άσκησης στην υγεία
- ▶ Αρμονική ανάπτυξη του σώματος μέσω των ασκήσεων, οι οποίες θα πρέπει να είναι εύκολες και κατανοητές από όλους και να αυξάνεται προοδευτικά ο βαθμός δυσκολίας τους.
- ▶ Χρησιμοποιούσε αισθητικές, στρατιωτικές, παιδαγωγικές και ιατρικές ασκήσεις

► Ευχαριστώ για την προσοχή σας